

**EDİRNE'DE
SÜLEYMAN PAŞA
VAKFINA AİT
İKİ BERAT**

**DOÇ. DR.
ABDÜLKADİR
ŞENER**

Vakıflar Dergisi'nin XI. sayısında (s. 7-17), Edirne'de Süleyman Paşa Camii Vakfiyesini tanıtmış, bu vakfiyenin metin ve tercümesini yayınlamıştık. Vâkının torunlarından Belkıs Çağatay Hanım'ın arzusu üzerine bu vakfiyeyi Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşiv ve Yayın Dairesi Başkanlığı'na verdik. Şimdi bu vakfiye, adı geçen Genel Müdürlük Arşivinde (Dolap, No. 2160) saklıdır.

Bu kez, sayın Belkıs Hanım tarafından yakınlarından alınıp bize intikal ettirilen aynı vakıfla ilgili iki berat-ı humayü'nün fotokopileriyle yeni Türk harflerine çevirdiğimiz metinlerini sunuyoruz. Bu beratların asıllarını da, yine Belkıs Hanım'ın arzusu üzerine Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşiv ve Yayın Dairesi Başkanlığı'na veriyoruz. Takdir edileceği gibi, bu tür belgelerin korunması için en güvenilir yer, elbette adı geçen Arşivdir.

Sultan ikinci Abdulhamid'in tuğrasını taşıyan bu beratlardan birisi 20 Cemaziyelevvel 1299 (9 Nisan 1881) tarihli tevliyet yenileme beratıdır. (1) Bu beratıta, mülhak vakıflardan Edirne'de vâki Süleyman Paşa Camii Vakfı tevliyetinin günlük beş akçe ücretle vâkının torunlarından Refia Hanım kızı Aişe Sıddıka Hanım adına yenilendiği bildirilmektedir.

Bu beratın arkasında ise,, "Kalem-i cihat-ı Evkaf", "Evkaf İdaresine kayd olunna", "Edirne Mahkeme-i Sicilline kayd olundu" ve "İşbu berat aynıyla Evkaf Sicilline kayd olunmuştur. 5 Nisan 98." ibareleriyle dört resmî mühür, iki sahh ve kayıt numaraları vardır.

21 Zilhicce 1303 (20 Eylül 1885) tarihli öteki beratıta da Aişe Sıddıka Hanım'ın öldüğü ve adı geçen vakfa ait tevliyetin, yine beş akçe günlük ücretle Aişe Sıddıka Hanım'ın kızı Derviş Fitnat Hanım'a verildiği belirtilmektedir.

1) Bilindiği gibi, Osmanlı Padişahları tahta çıkınca, genel olarak, vakıflara ait bütün beratları yenilerdi.

2) Bu tarih, 28 Cemaziyelevvel 1299/17 Nisan 1881 yıllarına denk gelmektedir.

Bu beratin arkasında ise, "Kalem-i cihat-ı Evkaf" ibaresinden başka, berat tarihi, kayıt numaraları, iki resmi mühür ve iki sahh bulunmaktadır.

Bu beratta dikkatimizi çeken husus, Edirne'de vâki Süleyman Paşa Vakfına ait vakfiyenin kayıtlı olmadığına ve adı geçen vakfın her ne kadar vakfiyesi yok ise de tevliyetinin vâkıfın ilk batından en büyük evladına verilmesinin teamül halinde olduğuna işaret edilmesidir.

Bundan anlaşılıyor ki bir çokları gibi, bu vakfa ait vakfiyenin de, kayıtsız olması dolayısıyla, yok olduğu sanılmaktadır. Oysa vakfiye mevcuttur ve vâkıfın evlatları tarafından saklanmaktadır. Vakıflar Nezaretine intikal etmeyen ve hâlâ Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce bilinmeyen pek çok vakfiye ve vakıfla ilgili belgeler, bir kısım yurtaşın elinde ve kaybolmaya mahkumdur. Bunlardan bazıları zaman zaman Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne intikal etmekte ise de, bir genelge ile tarihî, hukuki ve kültürel yönlerden çok değerli olan bu tür belgelerin Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivine intikal ettirilmesi için yurtaşların uyarılması, kanımızca, hem oldukça yararlı olur, hem de millî bir hizmettir. Belki bu sayede bu belgelerin büyük bir kısmı yok olmaktan kurtarılır, gün ışığına çıkmış olur ve bilimsel araştırmalara ışık tutar.

DÜZELTME VE İTİZAR

Bundan önceki yazımızda (Vakıflar Dergisi, sayı XI) yer alan Arapça metinde hattat tarafından yapılan aşağıdaki yanlışların düzeltilmesini, bu vesile ile sayın okuyucularımızdan rica eder ve başışlanmamızı dileriz :

Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
12	1	9	الدنيا الدنيّة	الدنيا الدنيّة
12	1	10	المنه	المنية
12	1	11	مخلوق	مخلوق
12	1	14	اقتضى	اقتضى

20 Cemaziyevvel 1299 tarihli Berat :

Hüve'l-mu'in

(Sultan İkinci Abdulhamid'in Tuğrası)

Nişân-ı şerif-i âlişân-ı sâmi mekân-ı Sultan ve Tuğrây-ı garrây-ı cihan sitan-ı hakaanî nüfize bil'avni'r-Rabbânî hükmü oldur ki:

Bin ikiyüz doksan üç senesi Şabân-ı şerifinin onbirinci günü taht-ı âli baht-ı Osmanî üzere cülûs-i hümâyûn-i müteyemmen-i makrûne-i mülûkânem vâki olup umûmen tecdid-i berevat olunmak kaide-i mer'iyye-i saltanat-ı seniyeden bulunmuş olduğuna binaen memâlik-i şâhânemde bulunan bilcümle hademe-i Evkaf ve saireye Cânib-i Hazine-i Evkaf-ı Hümâyûnumdan itâ kılınmış olan berevat-ı şerife kuyûduyla tatbik ve muâmelât-ı aklâmiyye-i sairesi tedkik olunarak muciblerince ashabı yedlerine tecdiden berevat-ı âlişânımın itâsı lüzûmu sâdir olan ferman-ı âlişânım iktizasından görünmüş olmağla li-ecli't-tecdid takdim kılınan berevat-ı şerife-i mezkûreden Evkaf-ı Mülhakadan Edirne'de vâki merhum Süleyman Paşa Cami-i Şerif-i vakfının yevmi beş akçe vazife ile tevliyet ciheti bin ikiyüz elli iki senesi Reb'ul-Ahîrinin ikinci günü tarihiyle uhdesinde olduğu kayden tebeyyün eden evlâd-ı vâkıfdan işbu râfia-i tevkî-i refi'uş-şân-ı hakaanî Aişe Sıddıka Hanım bint-i Refâ'a hanım zîdet iffetühâ'ya tecdiden bu berat-ı hümâyûnumu verdim ve buyurdum ki mûmâileyhâ kemâ fi's-sâbık tevliyet cihetine vazife-i mersûmesiyle mutasarrifa ola. Tahrîren fi'l-yevmi'l-içrîn min şehri Cumâda'l-Ulâ sene tis'a ve tis'in ve mieteyn ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye

21 Zilhicce 1303 tarihli Berat :

Hüve'l-mu'in

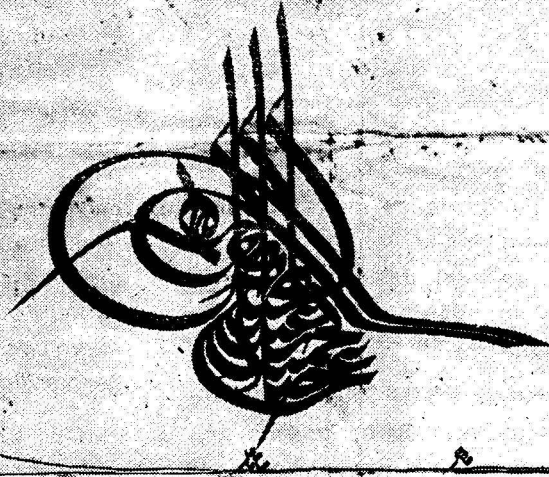
(Sultan İkinci Abdulhamid'in Tuğrası)

Nişân-ı şerif-i âlişân-ı sâmi mekân-ı Sultan Tuğrây-ı garrây-ı cihan sitan-ı hakaanî nüfize bi'l'avni-r-Rabbânî ve bi's-savni's-Samadânî bi'l-menni-Mennânî hükmü oldur ki:

Evkaf-ı mülhakadan Edirne'de vâki Süleyman Paşa Cami-i şerîfi vakfının müteveffat Aîşe Sıddıka Hanım bint-i Refî'a'dan münhal olan tevliyet cihetinin kızı Derviş Fitnat Hanıma tevcîhi bâ muharrarât-ı mahalliye inhâ olunmaktan nâşî tahkikat-ı lâzime lede'l-icrâ vakf-ı mezkûrun yevmî beş akçe vazife ile ber vech-i meşrûtiyet tevliyeti müteveffat mûmâileyhânın uhdesinde olduğu ve vakfiyesi mukayyed olmadığı anlaşılmasına ve vakf-ı mezbûrun her ne kadar vakfiyesi yok ise de tevliyet-i mezkûrenin batn-ı evvelde ekber-i evlâd-ı vâkıfa tevcîhi müteâmîl idüğü ve mûmâileyhâ Derviş Fitnat Hanım müteveffat mûmâileyhânın sadriye-i kebîre kızı ve evlâd-ı evlâd-ı evlâd-ı vâkıfın aslahı olarak tevliyet-i mezkûrenin hasren meşrûtunlehâsı olduğu ve umûr-i vakfı idareye muktedire bulunduğu siyak-ı iş'ardan münfehim olarak meâlen ma'rûzât-ı berat kaydına mu-

vafık bulunmasına binaen tevliyet-i mezkûrenin müteveffat mûmâileyhâ mahlûlünden evlâd- evlâd-ı evlâd-ı vâkıfdan mûmaileyha işbu râfia-i tevkî-i refî'uş-şân-ı hakaanî Derviş Fitnat Hanım zidet iffetühâ'ya vakf-ı mezkûr umûrunu hüsn-i idare ile beher sene muhasebesini rüyet etmek şartıyla bit-tevcîh yedine berat-ı âlişanım itâ olunmak babında Evkaf-ı Hümâyûnum Teftiş Mahkemesinden ilam olunduğu makam-ı Nezaretten bâ takrîr ifade kılınmağla mücibince tevcîh olunmak fermanım olmağın bin üçyüz üç senesi Zi'l-Ka'deti's-şerîfesinin onaltıncı günü tarihiyle bu berat-ı hümâyûnumu verdim ve buyurdum ki mûmâileyhâ sâlifü'z-zikr tevliyet cihetine evlâdiyet ve meşrûtiyet ve şart-ı mezkûr üzere mutasarrifa ola. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrin min şehr-i Zi'l-Hiccetî's-şerîfe sene selâse ve sel;semie mie elf.

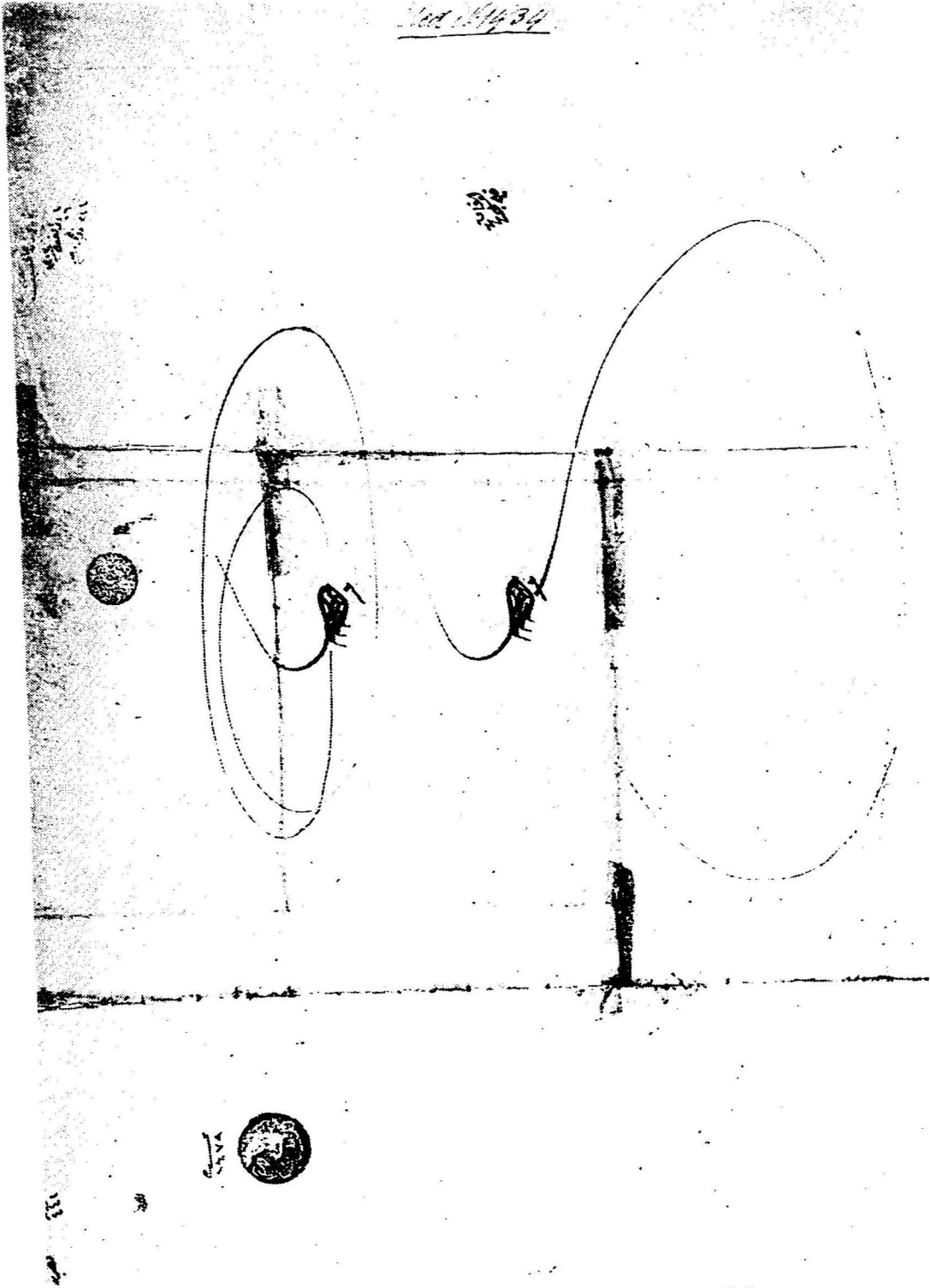
Mahrûse-i Kostantîniyye

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a beratin (a type of official document or certificate). The text is written in a cursive style and is arranged in several lines across the page. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear.

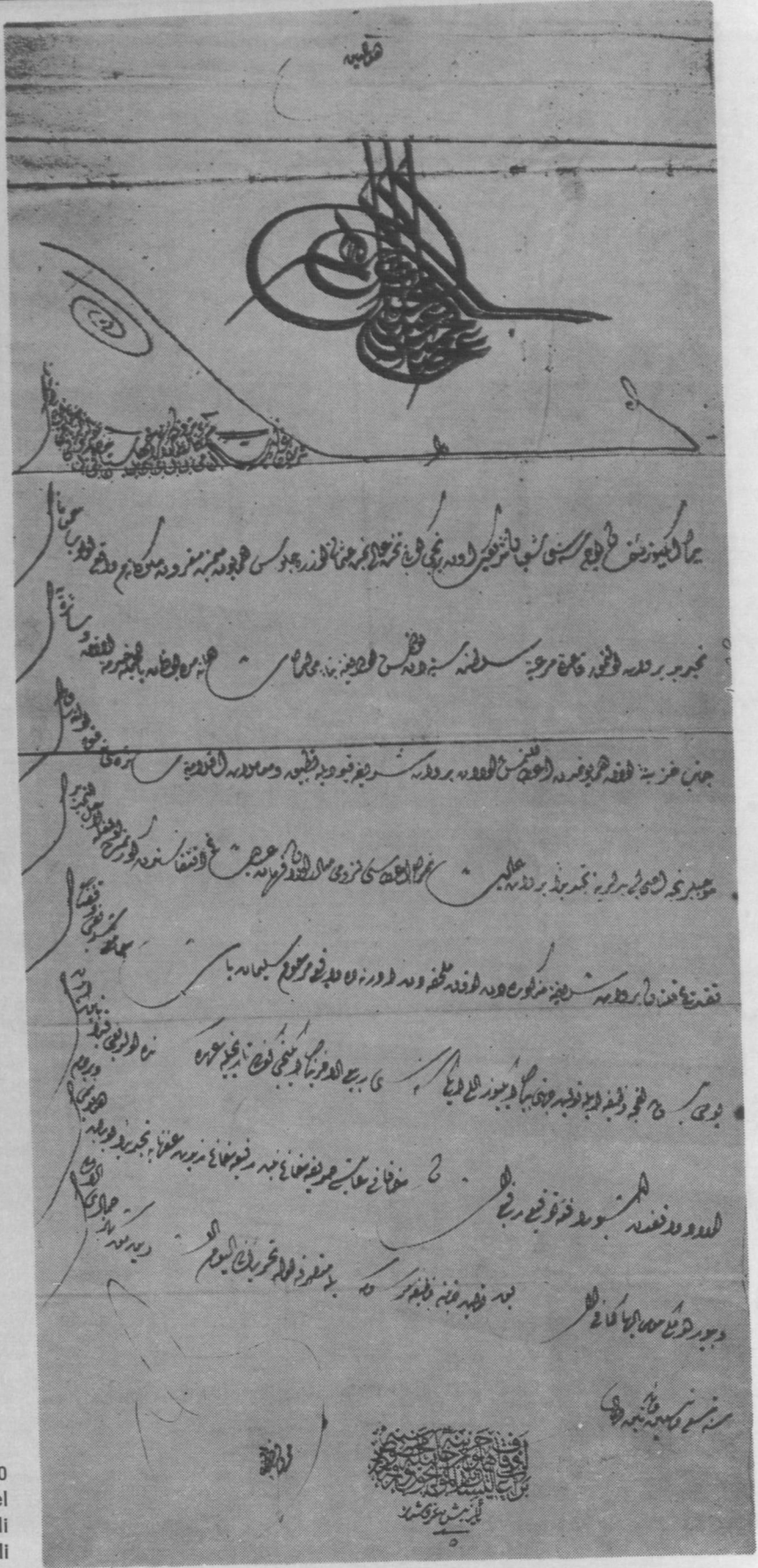

21 Zilhicce 1303 tarihli beratin orijinali

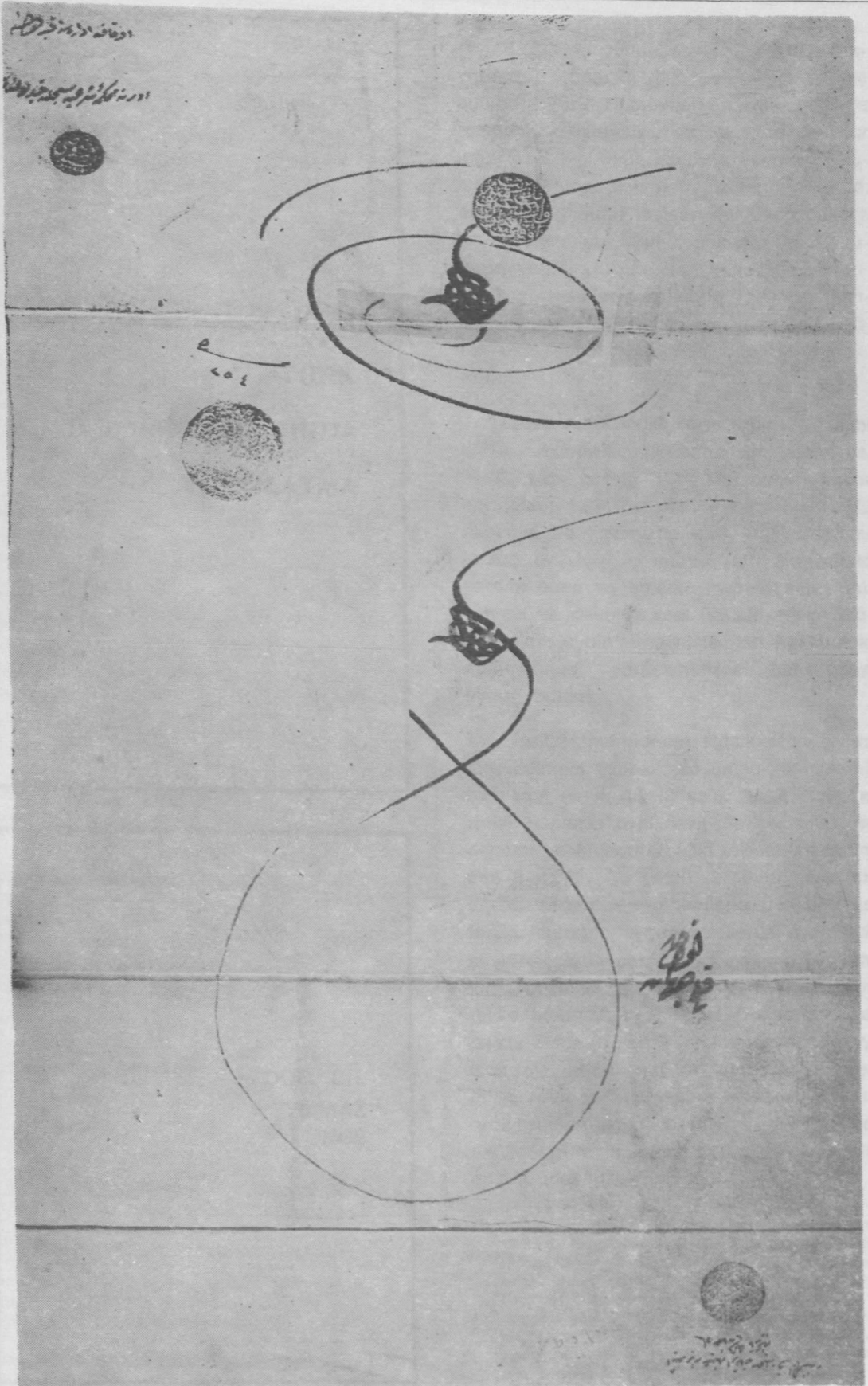

21 Zilhicce 1303 tarihli beratın orjinalinin diger yüzü

20
 Cemaziyelevvel
 1299 tarihli
 beratin orjinali

Beratın diğer yüzü